

Sygn. akt IV KK 474/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **M. C.**

skazanego z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2009 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 26 listopada 2019 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 26 września 2018 r., sygn. akt II Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w P.

z dnia 5 czerwca 2018 r., sygn. akt II K (...),

uchyla zaskarżony wyrok w pkt I, tj. w części zmieniającej wyrok Sądu pierwszej instancji i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P., wyrokiem z dnia 5 czerwca 2018 r., sygn. akt II K (...), uznał M.C. za winnego, tego że uczestniczył w obrocie znacznymi ilościami środków psychotropowych w postaci mefedronu, co stanowiło przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 56 ust. 1 tej ustawy w zw. z art. 12 k.k. i za to skazał go na karę 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w liczbie 200 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł, a także tego, że posiadał znaczną ilość środków psychotropowych w postaci kryształu mefedronu o wadze 12,78 g oraz środek odurzający w postaci marihuany o wadze 1,48 g, co stanowiło przestępstwo z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i art. 62 ust. 1 tej ustawy w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to skazał go na karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Jednocześnie, na zasadzie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k., w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności orzekł wobec M.C. karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją obrońcy oskarżonego.

Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z dnia 26 września 2018 r., sygn. akt II Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce kar wymierzonych oskarżonemu za pierwszy czyn, wymierzył M.C. na podstawie art. 56 ust 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii przy zastosowaniu art. 37b k.k. oraz art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. karę 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym oraz karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych określając wysokość stawki dziennej na kwotę 20 zł, zaś w miejsce kary orzeczonej za drugi czyn, wymierzył oskarżonemu, na podstawie art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii przy zastosowaniu art. 37b k.k. oraz art. 34 § 1 i § 1a pkt 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i karę 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne, w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym.

Na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu w miejsce orzeczonych kar: karę łączną 9 miesięcy pozbawienia wolności i karę łączną roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym. W pozostałej części utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze, na niekorzyść oskarżonego, zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 86 § 1 k.k., polegające na wymierzeniu oskarżonemu kary łącznej 9 miesięcy pozbawienia wolności i kary łącznej 1 roku ograniczenia wolności, w sytuacji kiedy powyższy przepis nie ma zastosowania w przypadku orzekania kary łącznej o charakterze sekwencyjnym, co również skutkowało rażącym naruszeniem przepisu art. 87 § 2 k.k., albowiem wymiar kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej przez Sąd Okręgowy w P. przekroczył 6 miesięcy.

Mając na względzie powyższe uchybienie, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P. w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co w aktualnym stanie prawnym pozwało na uwzględnienie jej w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, że podejmując decyzję o wymierzeniu kary łącznej w określonym w wyroku rozmiarze, Sąd odwoławczy uznał, że realizacja celów kary wymagała, aby komponent kary łącznej w postaci pozbawienia wolności był ukształtowany w wymiarze 9 miesięcy. Sąd odwoławczy w nie zwrócił jednak uwagi, że na wymierzenie takiej kary łącznej nie zezwala przepis art. 87 § 2 k.k. Jakkolwiek nie można podważyć zasadności wywodów Sądu w zakresie, w jakim odnoszą się do okoliczności rzutujących na wymiar kary, to jednak oczywistym jest, iż musi ona zostać wymierzona w granicach i na zasadach przewidzianych przez ustawodawcę.

Choć wydając zaskarżony wyrok, Sąd Okręgowy nie powołał ani w części dyspozytywnej, ani w jego uzasadnieniu przepisu art. 87 § 2 k.k., to nie ulega wątpliwości, że to ten przepis, który zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 16 grudnia 2016 r., II KK 295/16) regulował kwestię wymiary kary łącznej w przypadku tzw. kar sekwencyjnych, stanowił podstawę prawną orzeczenia o karze łącznej. Nie ulega też wątpliwości, że w realiach rozważanej sprawy zaistniały warunki formalne, pozwalające na zastosowanie powyższej regulacji. W szczególności za oba przypisane oskarżonemu przestępstwa wymierzono kary sekwencyjne pozbawienia wolności oraz ograniczenia wolności, zaś żadna z nich nie przekroczyła odpowiednio wymiaru 6 miesięcy oraz 2 lat. Jednakże wymierzając karę łączną Sąd odwoławczy ukształtował ją w ten sposób, iż obok mieszczącej się w granicach wymiaru kary łącznej roku ograniczenia wolności orzekł karę łączną 9 miesięcy pozbawienia wolności, a więc karę wychodzącą poza granicę określoną w art. 87 § 2 k.k.

Wymierzenie kary poza granicami przewidzianymi ustawą stanowi rażące naruszenie prawa materialnego. Owo naruszenie miało istotny wpływ na treść orzeczenia. Gdyby Sąd nie dopuścił się tego naruszenia, wymierzona kara musiałaby być inna.

Niczego w ocenie zaskarżonego wyroku nie zmienia wydanie przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 11 czerwca 2019 r., w sprawie o sygn. P 20/17, wyroku stwierdzającego, że art. 87 § 1 k.k. w zakresie, w jakim nakłada na sąd obowiązek połączenia kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności po dokonaniu zamiany kary ograniczenia wolności na karę pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 175 ust. 1 Konstytucji RP.

Zauważyć trzeba, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie rozstrzygał o niezgodności z konstytucją art. 87 § 2 k.k., lecz art. 87 § 1 k.k. i dotyczył sytuacji orzekania o karze łącznej w warunkach wyroku łącznego, gdzie sąd „operuje” na karach prawomocnie orzeczonych. Kluczowym argumentem przemawiającym za stwierdzeniem zakresowej niekonstytucyjności przepisu art. 87 § 1 k.k. było ograniczenie swobody sędziowskiej. W uzasadnieniu wyroku Trybunału

Konstytucyjnego wskazano, że „skoro czynności sądu karnego - polegające na wydaniu wyroku łącznego i orzeczeniu na jego mocy jednej kary łącznej podlegającej wykonaniu zamiast kar orzeczonych wcześniej za zbiegające się przestępstwa - są nadal sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji, to sądy, pełniąc funkcję strażnika zagwarantowanej konstytucyjnie wolności osobistej jednostki, powinny mieć zagwarantowaną pewną swobodę orzekania w tym zakresie. W konstytucyjnym standardzie sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sądy nie mieści się sytuacja, w której ustawodawca wyłącza możliwość skutecznego wykonywania kary ograniczenia wolności, wcześniej prawomocnie orzeczonej przez niezawisły sąd, i nakazuje sądowi, który ma obowiązek wydać wyrok łączny, obligatoryjnie zamienić tę karę na karę pozbawienia wolności po dokonaniu przeliczenia zgodnie z zasadami wskazanymi w ustawie”.

W przedmiotowej sprawie kara łączna została wymierzona w wyroku skazującym, więc nie doszło do takiego ograniczenia swobody sędziowskiej, o którym wywodził Trybunał Konstytucyjny. Nie zachodziła potrzeba łączenia kar prawomocnie orzeczonych, a Sąd odwoławczy nie był związany rozstrzygnięciami innych sądów i poruszając się granicach wyznaczających możliwości wymiaru kary, mógł swobodnie kształtować swoje orzeczenie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

as